

Opgave Mens en Zorg

3.1 Inleiding

Vanaf 2015 is de gemeente Geertruidenberg in hoog tempo verantwoordelijk geworden voor steeds meer taken op het gebied van zorg en ondersteuning aan (potentieel) kwetsbare inwoners. De taken zijn, samen met bijbehorende middelen, afzonderlijk aan de gemeente “gedecentraliseerd”. Aanvankelijk heeft de nadruk gelegen op het goed overnemen van deze taken, het zorgdragen voor continuïteit van de ondersteuning aan onze inwoners en het inrichten van de regionale samenwerkingen die hiervoor nodig zijn. De integratie van deze nieuwe taken (met name WMO, Jeugd en Participatie) is na 2015 door de gemeente opgepakt in de zogenaamde 3- sporen aanpak:

1. Herkenbare en optimale toegang.
2. Effectieve zorg en ondersteuning.
3. Versterken zelforganisatie.

Er is (vooral) veel aandacht besteed aan spoor 1. Met de vorming van het loket Werk Inkomen Zorg (WIZ) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is de dienstverlening toegankelijk en overzichtelijk gemaakt voor inwoners. Met het realiseren van het beleidskader sociaal domein en de ontwikkeling van een beleidsagenda sociaal in 2021 is de basis gelegd om ook spoor 2 en 3 gedegen uit te voeren. Dit gaan we in de periode 2023-2026 realiseren via de opgave en het programma Mens en Zorg.

3.2 Missie

De gemeente heeft zich, als sociale gemeente, primair geconcentreerd op de overname en continuïteit van afzonderlijke taken, veelal in de vorm van het verstrekken van voorzieningen. Dit uit zich bijvoorbeeld in een ruimhartig voorzieningenpakket. De afgelopen jaren realiseren we ons dat we hier bewuster, terughoudender en anders mee om moeten gaan. Omdat de financiële kaders dit afdwingen, en omdat eigen initiatief de basis is voor duurzame, integrale, oplossingen en het versterken van veerkracht.

Onze gemeente kent een goed sociaal beleid. Daarbij stellen we de volwaardige deelname van inwoners aan de samenleving centraal. De gemeente ondersteunt op momenten in het leven dat die deelname moeilijk wordt of niet op eigen kracht mogelijk is. De toenemende problematiek in de samenleving en de oplopende kosten in het sociaal domein zijn een grote zorg. De schaarste op de arbeidsmarkt maakt meer professionele inzet ook steeds lastiger. Het spanningsveld tussen het niveau van voorzieningen en de beschikbare budgetten maakt het noodzakelijk dat we duidelijke keuzes maken.

In het vastgestelde beleidskader sociaal domein verschuiven we de focus op zorgplicht naar volwaardige deelname van inwoners in de samenleving. Iedereen moet naar vermogen mee doen. Mee kunnen doen, én hier ook zelf aan bijdragen. Voor zichzelf, en voor een ander. Inwoners die (tijdelijk) niet het vermogen hebben om hun problemen op te lossen of op te vangen worden ondersteund. Van inwoners die dit vermogen wel hebben wordt gevraagd dit zelf te doen. Om dit te bereiken is verandering nodig, de opgave Mens & Zorg .

**Iedereen in de gemeente Geertruidenberg doet naar vermogen mee,
én draagt naar vermogen bij.
We kijken naar elkaar om en voelen ons verbonden.**

3.3 Strategische doelen en maatschappelijke effecten

Strategische doelstellingen

Binnen de opgave Mens en Zorg zijn strategische doelstellingen geformuleerd die samen de volledige opgave omvatten:

1. Inwoners zijn en blijven vitaal
2. Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer
3. Meer sociale cohesie in de lokale samenleving
3. Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak
4. Houdbare basisondersteuning

Dat we deze doelstellingen behalen gaat blijken uit maatschappelijke effecten die op moeten treden in de samenleving. Daarop richten zich dan ook de (extra) inspanningen die we de komende jaren gaan doen.

Wat willen we bereiken?

Inwoners zijn en blijven vitaal

Alle inwoners nemen verantwoordelijkheid én initiatief om fysiek, mentaal en sociaal, gezond en fit te blijven, zich te blijven ontwikkelen, weerbaar te zijn en er te zijn voor een ander.

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners leven bewuster gezond
2. Inwoners zijn actief en voelen zich mentaal gezond
3. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
4. Inwoners anticiperen op volgende levensfasen

Wat willen we bereiken?

Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer

Inwoners zijn weerbaarder tegen (financiële) risico's en veranderingen. Zij worden hierin beter ondersteund met signalering, informatie en begeleiding door betrokken organisaties .

Te behalen maatschappelijke effecten zijn met name:

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
2. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
3. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering

Wat willen we bereiken?

Meer sociale cohesie in de lokale samenleving

De kernen van de gemeente Geertruidenberg zijn gastvrije, toegankelijke, veilige en initiatiefrijke gemeenschappen van inwoners en informele en formele organisaties waar iedereen bij hoort en gezien wordt.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners participeren zo vroeg en lang mogelijk
2. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
3. Inwoners leveren een maatschappelijke bijdrage
4. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering

Wat willen we bereiken?

Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak

Professionele expertise wordt effectief en doelmatig ingezet in én met de leefwereld van inwoners: vroegtijdig, zo kort als nodig, gericht op netwerkversterking, integrale ondersteuning en procesregie.

Maatschappelijke effecten zijn :

1. Inwoners melden eerder het (mogelijk) ontstaan van problematische schulden
2. Maatschappelijk partners leveren een actievere bijdrage aan vroegsignalering
3. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
4. Gelijke kansen voor kinderen en jongeren om talenten te ontwikkelen

Wat willen we bereiken?

Houdbare basisondersteuning

In dialoog met de samenleving worden beschikbare middelen ingezet, passend bij de ambitie, visie, positie en verantwoordelijkheid van de gemeente, aansluitend op de haalbaarheid bij aanbieders.

1. Maatschappelijke initiatieven krijgen hun waarde
2. De gemeentelijke toegang is laagdrempelig en gericht op zelfredzaamheid
3. Gebruik van voorzieningen is gebaseerd maatwerk

3.4 Inspanningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op preventieve maatregelen zodat er minder dure hulp ingezet hoeft te worden. We stimuleren de vitaliteit onder inwoners. Zowel fysiek, mentaal als sociaal. We versterken de financiële zelfredzaamheid. We investeren in het perspectief voor jongeren en hun stap naar volwaardige deelname én bijdrage aan de samenleving. Ondertussen werken we aan de sociale cohesie in die samenleving. Door de sociale- en zorginfrastructuur in de wijk te versterken, en maatschappelijke en buurt-initiatieven te stimuleren, vergroten we de veerkracht en het zelfoplossend vermogen.

Er ligt een flinke opgave die we alleen samen, mét inwoners en partners, op kunnen pakken. En die vraagt om aanzienlijke investeringen in de komende vier jaar.

In de primaire begroting is hierop al voorgesorteerd door een ontwikkelbudget te vormen uit een aantal kleinere, nog niet gelabelde, budgetten voor nieuw sociaal beleid en een claim te leggen op de POK-gelden die door de landelijke overheid beschikbaar zijn gesteld voor het verbeteren van de

kwaliteit van dienstverlening.

Daarbij is aangegeven dat we de besteding van het ontwikkelbudget bij de herziene begroting verantwoorden. Vandaar dat we in de toelichting op de begrotingsmutatie ook een uitleg geven over de begrotingsposten die worden gedekt door het ontwikkelbudget.

Samengevat investeren we extra in :

In lijn met de begroting doen we daarvoor onder andere de volgende extra inspanningen:

- **Stimuleren van een gezonde en actieve leefstijl, onder meer met sporten en bewegen**

De focus ligt hierbij op de vernieuwing van het sport (en beweeg-) beleid. Onze gemeente heeft een hoog voorzieningenniveau van verenigingen terwijl uit onderzoeken blijkt dat steeds minder mensen zich aansluiten bij een vereniging maar meer individueel in de openbare ruimte sporten. We zetten in op de doorontwikkeling van buurtsport, en willen we sport inzetten als preventief middel zowel voor de fysieke als de sociale component. We zorgen dat inwoners (meer) worden uitgedaagd om te bewegen en kiezen voor gezonde opties. Nieuwe ontwikkelingen worden hier in meegenomen, zoals het gebruik van de openbare ruimte om te bewegen en nudging.

We willen ook de ondersteuning aan verenigingen moderniseren en meer in lijn brengen met de opgave. Zo onderzoeken we de inrichting van een sport- vastgoedbedrijf en maken we een nieuwe subsidieprogramma met duidelijke randvoorwaarden voor de subsidiering van verenigingen en maatschappelijke initiatieven.

- **Aanpak van (dreigende) schulden en armoede**

De bestaanszekerheid komt de komende jaren voor een steeds grotere groep inwoners onder druk te staan. We investeren daarom in de ontwikkeling van integrale schuldhulpverlening, waaronder de inzet van budgetcoaches, en het realiseren van een structureel vangnet. Het inmiddels gerealiseerde noodfonds is hierin een concrete eerste stap.

- **Versterking van de ondersteuning aan jongeren, kinderen en ouders**

Er wordt extra inzet gepleegd op de gelijke kansen voor kinderen en jongeren. We doen dit vooral ook samen met jongeren. De dialoog met jongeren krijgt dan ook extra aandacht. We zetten in op jongerenparticipatie en de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het onderwijs vervult, als 2e leefomgeving van kinderen, een belangrijke rol in het leven van kinderen en jongeren. We investeren extra in de samenwerking met onderwijs, met name gericht op het voorkomen of terugdringen van onderwijsachterstanden. Daarnaast zetten we in op versterking en verbreding van de maatschappelijke functie van, met name basisscholen, in hun directe omgeving. We werken aan een nieuw regionaal jeugdstelsel dat de oplopende inzet van jeugdzorg moet remmen door te zorgen dat ondersteuning eerder, lichter en makkelijker beschikbaar is én inwoners en professionals beter accepteren dat hobbels bij het leven horen. Met de uitvoering van al deze maatregelen verwachten we een inderdieneffect op de inzet van jeugdhulp. De verwachting is dat door deze kwaliteitsimpuls de kosten voor jeugdhulp worden geremd.

- **Preventieve aanpak om het ontstaan van problemen te voorkomen**

Inspanningen richten zich enerzijds vooral op het stimuleren van een meer preventieve aanpak, en anderzijds op een bredere, integrale aanpak in een nauwe samenwerking tussen de betrokken inwoner(s), hun directe netwerk en informele en formele ondersteuning. Preventie vraagt meer zicht op kwetsbare inwoners en maatschappelijke vraagstukken en het, continu, in beeld brengen van de resultaten die behaald worden (Monitor & effectmeting). De komende jaren kunnen we rekenen op veel landelijke middelen die beschikbaar komen voor tal van maatschappelijke vraagstukken. Het aanvragen en inzetten van die middelen vraagt extra inzet en aandacht.

Professionele expertise willen we eerder inzetten met meer aandacht voor (dreigende) problemen,

en als onderdeel van integrale aanpak, samen de betrokken inwoners(s), het directe sociale netwerk en andere betrokkenen vanuit informele en formele zorg.

- **Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen**

Inspanningen richten zich op de verbinding met en tussen inwoners en maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen. Hiervoor willen we onder meer wijkgericht werken verder ontwikkelen. Centraal daarin staat de benodigde sociale infrastructuur als het gaat om ontmoeten en activiteiten, het stimuleren maatschappelijke initiatieven, het initiëren van zorg in de wijk en het stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet zoals mantelzorg.

Ook voor zorg zetten we wijk meer centraal. We gaan aan de slag met zorg in de wijk en versterken samen met inwoners en partners de verbinding tussen het sociaal domein en het medisch domein. We bouwen door op de goede ervaringen die er bijvoorbeeld zijn met de wijk-GGD-er en de praktijkondersteuner jeugd (POH-Jeugd) en onderzoeken de inzet van nieuwe concepten zoals Welzijn op recept. Daarbij hoort ook de heroriëntatie op de huishoudelijke zorg. Ook vanwege het oplopende tekort aan arbeidskrachten moeten we er beter voor zorgen dat de beschikbare hulp bij de inwoners terecht komt die die het hardst nodig hebben.

- **Het versterken van de basisondersteuning om participatie te waarborgen**

Inspanningen zijn onder meer gericht op het ontwikkelen van de basisondersteuning en het herinrichten van Welzijn. Toegangsketens voor vrij toegankelijke zorg moeten bekend en goed bereikbaar zijn. Hiervoor gaan de verschillende loketten in onze gemeente zich doorontwikkelen naar lokale dorpsteams. Hier is een brede expertise beschikbaar zodat direct met de goede professional het goede gesprek gevoerd kan worden en passende ondersteuning beschikbaar is. Om deze beweging te maken is het noodzakelijk om betere cijfers te krijgen over vraag, aanbod en productie van zorg en ondersteuning. We investeren in de monitoring en effectmeting van onze inspanningen door een passend en relevant dashboard te ontwikkelen.

De waarborg voor participatie vraagt expliciete aandacht op bestuurlijk en strategisch niveau. We leggen een stevigere verbinding tussen de WMO (begeleiding), participatie en inburgering waardoor een brede participatie en effectievere integratie plaatsvindt. Inspanningen richten zich onder meer op de verbreding van het aanbod voor (lokale) dagbesteding/ werkervaringsplekken Met het oog op de verwachte toenemende instroom van statushouders investeren we in extra capaciteit in de uitvoering.

3.5 Financiële gevolgen

Wat mag het kosten?

Begroot totaal van lasten				
Taakvelden	2023	2024	2025	2026
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	200.000	310.000	335.000	335.000
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	90.000	195.000	117.500	117.500
7.1 Volksgezondheid	35.000	45.000	20.000	20.000
Totaal	325.000	550.000	472.500	472.500
Begroot totaal van baten				
Taakvelden	2023	2024	2025	2026
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	80.000	120.000	160.000	160.000

7.1 Volksgezondheid	7.400	0	0	0
Totaal	87.400	120.000	160.000	160.000
Begroot totaal van bestemmingen				
Geen mutaties				
Totaal Lasten	325.000	550.000	472.500	472.500
Totaal Baten	87.400	120.000	160.000	160.000
Totaal Reserves	0	0	0	0
Saldo Opgave 3	237.600	430.000	312.500	312.500

3.6 Risico's

De gemeente bevindt zich in een roerige context. Veel effecten daarvan slaan neer in het sociaal domein. Vanwege de grote omvang van het totale budget in het sociaal domein werken die effecten hard door in de totale financiële begroting. We hebben de afgelopen jaren gezien dat het op voorhand nauwelijks mogelijk is om risico's adequaat in te schatten. Het is daarom zaak om voldoende ruimte en flexibiliteit in de begroting te houden. En daarnaast effectief in te spelen op veranderingen met oplossingen die in lijn liggen met de strategische doelstellingen. Deze doelen zijn daarom vooral richtinggevend zodat actuele, incidentele ontwikkelingen en middelen gebruikt kunnen worden om deze doelen te realiseren.

3.7 Beleidsindicatoren

Hoe gaan we dat meten?

Strategisch doel	Indicatoren
Inwoners zijn en blijven vitaal	% inwoners met overgewicht/obesitas
	% inwoners dat kampt met eenzaamheid of depressie
Inwoners zijn (financieel) zelfredzamer	% inwoners met problematische schulden
	% inwoners met terugkerende schuldenproblematiek
Meer sociale cohesie in de lokale samenleving	% sportverenigingen dat inclusief sporten ondersteunt stijgt 35%
	% inwoners dat onvoldoende sociale samenhang ervaart daalt van 53% naar 35%
Eerder erbij en een gezamenlijke en integrale aanpak	% kinderen dat jeugdzorg heeft
	%/aantal jongeren dat regelmatig middelen gebruikt
	%/aantal veilig thuis meldingen
Houdbare basisondersteuning	Het gebruik van geïndiceerde voorzieningen

